

PRESTAȚII SOCIALE PE PIAȚA MUNCII ÎN GERMANIA

Cele consemnate în acest text reprezintă o sinteză realizată pe baza discuțiilor purtate de autor în Germania cu specialiști din cadrul Ministerului Federal pentru Muncă și Ordine Socială de la Bonn și Oficiul Federal pentru Muncă, de la Nürnberg, principalele structuri organizatorice și executive implicate în realizarea politicii guvernamentale în domeniul ocupării forței de muncă.

Politica de ocupare a forței de muncă promovată în Germania se desfășoară într-un cadru legislativ care reglementează :

- a) raporturile de muncă ;
- b) funcțiile și rolul pe care fiecare din structurile existente pe piața muncii le exercită în mecanismul ei de funcționare ;
- c) protecția socială a celor care participă pe piața muncii.

La ultima componentă dorim să ne referim în continuare. Concepută cu o dublă funcționalitate, atât în cadrul politicii sociale, ca obiectiv social ce vizează individul în procesul muncii, cât și în cadrul politicii economice, ca factor de protejare a resurselor de muncă, protecția socială pe piața muncii în Germania se caracterizează prin diversitatea prestațiilor sociale, prin specificitatea prestațiilor pentru diferiți „actori” pe piața muncii și pentru diferite situații în care aceștia se pot afla în procesul muncii, precum și prin nivelurile, structura și complexitatea fiecărei categorii de prestații prin care se anihilează astfel în mare parte situațiile de excludere a indivizilor de pe piața muncii.

Sistemul de prestații sociale este conceput la două niveluri : pentru salariați și pentru patroni.

Pentru *salariați*, prestațiile pot fi grupate pe următoarele dimensiuni :

- a) formarea profesională ;
- b) facilitarea ocupării unui loc de muncă ;
- c) integrarea profesională a handicapărilor ;
- d) prestații bănești înlocuitoare ale salariului.

Prestații speciale în favoarea *patronilor* sînt prevăzute pentru următoarele situații :

— promovarea perfecționării profesionale a propriilor salariați și/sau a șomerilor ;

— angajarea unor persoane excluse temporar de pe piața muncii (șomeri de lungă durată, persoane care nu au dobândit încă o calificare, angajarea persoanelor handicapate, crearea de noi oportunități de ocupare).

Principalele tipuri de prestații de care pot beneficia salariații sînt următoarele :

— *Indemnizații bănești înlocuitoare ale salariului*

— *Indemnizații pentru timp de muncă parțial*

Aceste sume de bani se acordă salariaților din unități dacă intervine o întrerupere temporară a activității acestora, datorită unor cauze economice. Se consideră întrerupere a activității micșorarea timpului de lucru normal pe o perioadă de 4 săptămîni pentru cel puțin 1/3 din cei angajați în secția respectivă cu mai mult de 100% din durata normală.

Indemnizația pentru timp de muncă parțial, are ca scop menținerea muncitorilor în unitățile de producție. Se calculează în funcție de :

— retribuirea după muncă pe care ar fi obținut-o muncitorul fără întreruperea muncii ;

— numărul de ore care ar fi fost lucrate de muncitor dacă nu intervenea întreruperea.

Dacă sînt îndeplinite condițiile, atunci au dreptul la aceste sume toți muncitorii care nu beneficiază de alte ajutoare pentru timp de muncă incomplet. Solicitarea se face de către patron.

— *Indemnizația de șomaj*

Mărimea ajutorului bănesc se determină după salariul orar obținut și a taxelor legale asupra ajutorului de șomaj. Indemnizația de șomaj reprezintă 680% din venitul net în cazul persoanelor cu copii, respectiv 630% în cazul celor fără copii. Durata acordării ajutorului de șomaj depinde de vechimea în muncă a persoanei și variază între 156 și maxim 312 zile calendaristice. La șomerii vîrstnici durata poate fi de pînă la 832 zile.

Au dreptul la indemnizație de șomaj persoanele care sînt fără muncă, stînd la dispoziția oficiilor de forță de muncă și îndeplinesc condițiile minime de vechime, s-au anunțat ca fiind șomeri și au solicitat ajutorul de șomaj. Timpul de lucru minim constă în 360 zile lucrate în ultimii 3 ani înainte de a deveni șomer.

Pentru cei care conform specificului locului de muncă au lucrat mai puțin de 360 zile, este suficientă și o vechime de 180 zile calendaristice.

Pentru aceia care au 58 ani și mai mult, există posibilitatea de a beneficia de indemnizație de șomaj dacă sînt în imposibilitatea de a accepta alte munci sau a participa la cursuri de recalificare.

Ajutorul de șomaj se calculează după același principiu ca și ajutorul bănesc de șomaj. Mărimea acestui ajutor este pentru șomerii care au cel puțin un copil de 580%, restul primind 560% din ultimul venit net obținut. Finanțarea acestuia se asigură de la buget.

Ajutorul se acordă pentru maxim 1 an și se prelungește numai dacă se poate demonstra că condițiile inițiale se mențin.

Are dreptul la ajutorul de șomaj cel care este fără serviciu, stă la dispoziția oficiului de forță de muncă, s-a înregistrat la oficiu, nu are dreptul la indemnizație de șomaj, este nevoiaș și în ultimul an înainte de a deveni șomeri a lucrat 150 zile calendaristice într-o activitate productivă.

În anumite condiții pot beneficia de ajutorul de șomaj și persoane care nu au beneficiat de indemnizație de șomaj și nu au lucrat în activități productive.

Pentru cei de 58 de ani și peste există posibilitatea, în anumite condiții, să primească ajutor de șomaj, dacă nu sînt dispuși să accepte alte activități sau să participe la cursuri de recalificare.

Compensație în caz de anunțare a falimentului patronului.

Salariații au dreptul la o compensație bănească în cazul în care patronul nu are posibilități de plată. Aceasta va acoperi diferența între venitul disponibil și cel realizat anterior.

Determinantă pentru stabilirea ei este mărimea venitului net realizat în ultimele 3 luni înainte de declararea falimentului.

În plus se achită sumele datorate obligatoriu pentru asigurarea legală de boală, asigurarea legală pentru pensii, a sumelor datorate oficiului federal pentru muncă.

Solicitarea sumelor se face de către patron în termen de 2 luni după deschiderea acțiunii de declarare a falimentului.

• *Pentru formarea și perfecționarea profesională :*

— *Ajutorul bănesc pentru stimularea perfecționării pregătirii profesionale individuale, care se adaugă salariului și are ca scop acoperirea cheltuielilor suplimentare prilejuite de școlarizare, transport, rechizite, echipament de lucru. În general, prin acordarea acestui ajutor se urmărește îmbogățirea cunoștințelor profesionale corespunzător progresului tehnic, care să faciliteze salariatilor ocuparea unor posturi mai bine plătite ;*

— *Ajutorul pentru perfecționarea profesională și recalificare se obține în următoarele situații :*

1. salariatul se află în situația de șomaj, urmînd a fi reintegrat profesional ;
2. este amenințat cu șomajul, nefiind încă șomer ;
3. nu are calificarea terminată și poate dobîndi o calificare profesională superioară.

Se acordă sub formă de avans (58% din ultimul venit) în cazul în care nu este îndeplinită una din cele 3 situații enumerate mai sus și cînd nu se întrevide o posibilitate de participare la școlarizarea pentru pregătire profesională.

Poate fi solicitat de :

a) salariatii care au deja o formă de pregătire profesională terminată și care au practicat meseria minim trei ani după absolvirea școlii ;

b) solicitanții fără o pregătire profesională terminată dacă au lucrat minim șase ani.

În cazul în care solicitantul a mai urmat un curs de perfecționare sau de recalificare atunci va putea beneficia de următorul curs numai după ce a lucrat minim trei ani după absolvirea primului curs.

Se acordă facilități acelor solicitanți care în cadrul ultimilor trei ani au contribuit la activități considerate prioritare de federație — minim 2 ani — sau care au primit indemnizația de șomaj timp de 156 zile.

Pentru solicitanții care au fost nevoiți, datorită unor probleme personale sau familiale să renunțe la una din formele de școlarizare enumerate mai sus și care datorită îngrijirii și creșterii unui copil nu au putut urma forme de școlarizare, nu este valabilă durata de 3 ani.

Perioada de trei ani se poate prelungi în cazul în care a fost folosită pentru creșterea și educarea copiilor sau dacă s-a lucrat în străinătate.

Pot beneficia de acest ajutor și solicitanții care în anul anterior au absolvit un curs profesional pentru o altă meserie decât calificarea lor de bază. Perioada de un an se prelungește în caz de șomaj cu durata acestuia.

Solicitanții care nu îndeplinesc aceste condiții dar la care se impune un curs de calificare pentru rezolvarea situației lor de șomaj beneficiază de o subvenție la nivelul ultimului ajutor de șomaj primit. În cazul în care nu sînt îndeplinite aceste condiții, solicitanții pot beneficia de un ajutor bănesc, mai mic însă decît subvențiile bănești.

● *Ajutorul pentru stimularea reluării activității*, se poate acorda șomerului sau celor amenințați cu șomajul.

Mai pot beneficia cei care sînt înregistrați ca solicitanți ai unei noi meserii.

Se acordă sume bănești pentru cheltuielile de călătorie, de întreținere și cazare dacă acestea sînt considerate necesare de către oficiile de forță de muncă. Aceste sume se acordă în următoarele cazuri :

- a) îndrumarea în domeniul viitoarei activități, vizită medicală ;
- b) o prezentare personală la patron ;
- c) călătorie pentru preluarea unei activități sau pentru începerea unei școlarizări ;
- d) însoțirea unei persoane care necesită acest lucru.

Ajutor pentru achiziționarea echipamentului de lucru în perioada formării sau reconversiei profesionale

Pentru îmbrăcămintea de lucru se pot acorda pînă la 300 DM, pentru obiecte de lucru pînă la 500 DM, iar în cazuri de excepție, pînă la 1 000 DM.

De aceste prestații beneficiază șomerii, sau cei amenințați de șomaj, înregistrați la oficiile de forță de muncă.

● *Ajutorul pentru transport în cazul în care școlarizarea se face în altă localitate.* Constă în decontarea pînă la 50% din costul biletelor de transport în comun și 50% din tariful pe km stabilit în cazul folosirii mijloacelor de transport personale pe toată durata școlarizării pentru maximum un an.

De aceste înlesniri beneficiază și șomerii sau cei amenințați de șomaj, dacă sînt înregistrați la oficiile de forță de muncă. Pentru achiziționarea unui mijloc de transport — dacă folosirea unui mijloc de transport în comun nu este posibilă — de regulă se acordă un împrumut de pînă la 4 000 DM. Pentru aceasta este însă necesară deseori și o participare proprie.

● *Ajutor pentru calificare, perfecționarea profesională și integrarea în muncă a handicapaților*

Măsurile de perfecționare în meserie. Acestea sînt: școlarizare, perfecționare, școlarizare prin cursuri fără frecvență, ajutor pentru încadrarea permanentă pe piața muncii.

În timpul participării la școlarizare cel handicapat are dreptul la subvenții pentru o viață decentă și la plata formelor de calificare.

Dreptul la subvenții pentru o viață decentă constă în:

— Bani de „tranziție”. Aceasta se acordă numai dacă handicapatul în perioada ultimilor 5 ani înainte de începerea măsurii a activat cel puțin 2 ani sau timp de cel puțin 156 zile a beneficiat de ajutor de șomaj. Perioada de 5 ani poate fi majorată dacă în timpul respectiv activitatea a fost întreruptă pentru îngrijirea și educarea copiilor.

— Bani de școlarizare. Dacă nu există doleanțe privind „banii de tranziție” handicapatul poate primi bani de școlarizare în cazul cînd participă la forme de calificare profesională. Mărimea sumei de școlarizare se stabilește funcție de situația familiei, de modul de cazare și ține cont de prevederile Legii Federale privind școlarizarea.

Se pot acoperi următoarele cheltuieli: pentru ucenicie și școlarizare, cheltuieli pentru mijloacele de învățare, echipament de lucru, masă și transport.

În legătură cu intermedierea unui loc de muncă sau școlarizare pentru handicapați se pot acoperi următoarele cheltuieli: pentru participarea la școlarizare, cheltuieli de transport, cheltuieli suplimentare pentru transport, cheltuieli pentru despărțire, mijloace de transport, permis de conducere, ajutoare tehnice de muncă, pierderi de salariu, cheltuieli de cazare.

De aceste ajutoare beneficiază persoanele cu handicap fizic, intelectual sau psihic care datorită acestuia au posibilități limitate de angajare profesională sau de menținere a locului de muncă și care de aceea sînt îndreptățiți să beneficieze de ajutor.

● *Prestații în favoarea familiilor salariaților și șomerilor*

Indemnizația pentru situații de despărțire temporară de familie.

Se poate obține pe durata de un an o „indemnizație de despărțire” dacă solicitantul este nevoit să se gospodărească separat de ceilalți mem-

bri ai familiei. Mărimea indemnizației este prezentată în tabelul de mai jos :

Indemnizație brută — DM —			Indemnizație de despărțire — în DM —			
			Până la 1/2 an		A doua 1/2 an	
săptăminal	4 săpt.	o lună	săptăminal	zilnic	săptăminal	zilnic
390	1560	1690	161	23	80,50	11,5
450	1800	1950	147	21	73,5	10,5
510	2040	2210	133	19	66,5	9,5
570	2280	2470	119	17	59,5	8,5
630	2520	2730	105	15	52,5	7,5
690	2760	2990	91	13	45,5	6,5
750	3000	3250	77	11	38,5	5,5
810	3240	3510	63	9	31,5	4,5

— *Indemnizația pentru vizitarea familiei* de care beneficiază cei care îndeplinesc condițiile pentru obținerea indemnizației de „despărțire”. Timp de 1 an se suportă valoarea cheltuielilor de transport pentru clasa de călătorie cea mai ieftină — la mijloacele de transport în comun —, iar în cazul folosirii unui mijloc de transport propriu se plătește o sumă pausală per km.

De aceste înlesniri beneficiază șomerii, cei amenințați de șomaj care sînt înregistrați la centre de șomaj.

— *Ajutor bănesc pentru mutare*

Se plătește pentru : preluarea locului de muncă sau pentru școlari-zarea în afara localității de domiciliu. Constă în :

— contravaloarea costului pentru transportarea lucrurilor cu un mijloc de transport corespunzător ;

— costul de călătorie pentru solicitant și membrii familiei dacă aceștia îl însoțesc la noul domiciliu.

Cheltuielile pentru mutare nu se suportă dacă mutarea are loc după 1 an de la preluarea activității.

Suma ce se suportă este cea a unui transport optim pentru obiectele gospodărești și costurile de călătorie pentru personal.

— *Alocația pentru copii*

Persoanele care locuiesc în Germania primesc, indiferent de cetățenie, o alocație începînd cu primul copil.

De aceasta beneficiază toți copiii pînă la vîrsta de 16 ani; în anumite condiții beneficiază și copiii nelegitimi, copiii adoptați, nepoții și frații. De asemenea, beneficiază copiii celor de origine germană care de la naștere au locuit fără întrerupere în R.D.G., Albania, Bulgaria, Polonia, România, Cehoslovacia, U.R.S.S. și Ungaria, în cazul în care solicitantul este german și a cotizat la sistemul asigurărilor sociale.

Orfanii care nu primesc alocații prin intermediul altor persoane își pot solicita singuri alocația cuvenită.

Beneficiază de alocație și cei care au depășit 16 ani, dacă sînt în forme de școlarizare sau din diferite alte motive (lipsa unui loc de formare sau a unui loc de muncă, handicapat) nu își pot asigura singuri un venit. Pentru copiii de peste 16 ani care beneficiază de gratuitatea cheltuielilor de școlarizare profesională nu se plătește alocație dacă contravaloarea serviciului este de minimum 750 DM pe lună.

Dacă un copil are peste 16 ani și este căsătorit, divorțat sau văduv se plătește alocația numai dacă cel ce are dreptul o necesită.

Alocația este pe lună de 50 DM pentru un copil, 130 DM pentru al doilea, 202 DM pentru al treilea, iar pentru următorii 240 DM.

Un orfan primește alocație ca pentru primul copil. Frații sau propriii copii sînt considerați, după anumite criterii, ca fiind al doilea sau următorii copii.

Alocația pentru copii pentru 2 sau mai mulți copii se micșorează dacă veniturile părinților depășesc anumite limite. Celor în drept le rămîn totuși lunar minimum 50 DM în primul caz și 70 DM pentru al doilea copil și 140 DM pentru al treilea și următorii.

Dacă nu se pot constitui resursele necesare pentru alocația pentru copii datorită veniturilor mici realizate se acordă un supliment bugetar de alocație.

În numărul următor al revistei vom continua prezentarea cu alte tipuri de prestații, pentru salariați și pentru patroni.

Hildegard PUWAK